

TÕUSEV NOORUS

NR. 9 * 1937 * SEPTEMBER

Pärast kartulinoppimise võistlust.

VÄLJAANDJA
PÖLLUTÖÖKODA

Firma **RICHARD LANGE**

TALLINN Vanaturucaeel Nr 5. Kõnetr. 436-20.

Kalliskivid

kuld

hõbe

alpaka

kristall

Kellad tuntumaist

Schveitsi vabrikuist.

Laulatussõrmused 585°,

750° ja 960°

Hinnad mõõdukad.

Tellimiste paranduste vastuvõtmine.

Graveerimine

Kuldamine

Hõbetamine

Ostan kalliskive, kulda ja hõbedat

OMA TÖÖKODA

Kõik

teadlikud noored

tellivad omale

ajakirja

Tõusev Noorus

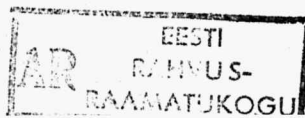
ÜHISELU TRÜKIKODA

Tallinnas, Pikk 42 / Kõnetraat 442-04

Valmistab maitsekalt ja parajate hindadega igasuguseid trükitõid kõige lihtsamast kõige keerukamani. Telefonilised tellimised täidetakse täpselt. Laos alati valmis vallavalitsuste ja vallakohtute kantseleiraamatud, plangid, võlakirjad, ikalduskahjude hindamise aktid jne.

Töö korralikkusele ja täpsusele panakse erilist rõhku.

Rotatsioonitrükk • Nooditrükk • Raamatuköitmine

VAIMNE LOOMING.

Inimese vaim on see jõud, mis kujundab elu arengut. Vaim juhib meie jõudu tegutsema otstarbekohaselt ning otsib järjest võimalusi ja võtteid tööjõudluse ning -tulemuste tõstmiseks nii hulga kui ka väärtuse poolest.

Kõik, mida inimene kasutab oma elus ülespidamiseks või meelelahutuseks ja otstarbekohase elukorra kujundamiseks inimlikus ühiskonnas, olgu see ader või sepaalas, olgu see mõni romaan või näidend, raadioaparaat või potilill, tugev hobune või hobusekasvatuse seadus, see kõik on inimvaimu kujund.

Need „asjad“, nii nagu nad „esinevad“ tegelikus elus, peegeldavad inimvaimu saavutusi, peegeldavad seda, kuhupoole püüab rahva vaimne pinge elu arendamises.

Nende „asjade“ mitmekesisus ja rohkus tegelikult kasutamiseks näitab, kui võrd on arenenud inimese nõuded, aga ka seda, kui võrd on arenenud inimese vaim kõigi nende „asjade“ loomiseks ideeliselt ja nende toodangu korrastamiseks, et rahuldada inimese nõudeid kõiges selles, mida tema peab tarvilikuks oma eluks.

Iga inimene suudab rahuldada oma elunõudeid täpselt sel määral, kui väärtuslik on tema isiklik toodang. Aga see inimene, kellel pole vaja midagi toota, sest tema võib ra-

huldavalt elatuda päritud varandusest, tema elujärje määrab päranduse väärtus — see on juba tema vanemate või teiste sugulaste toodangu väärtus, kes jätsid oma kogutud varanduse pärijate kasutada.

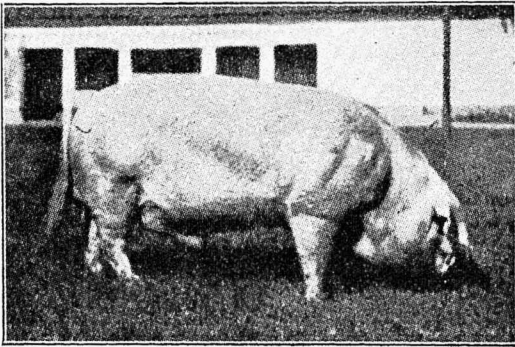
Nii või teisiti — elunõuete rahuldamine põhjeneb ikkagi toodangul, selle väärtusel — põhjeneb tööl.

Igasugused töötulemused olenevad sellest, kui võrd „vaimukas“ oli töö.

Vili ei kasva hästi märjal maal.

Võimalus tõsta maaviljakust maa kuivenduse teel on inimvaimu leiutis nagu ka kõik maakuivenduse võtted. Iga kuivenduskraav pole mitte ainult lihaste pingutuse tulemus, mis eemaldavad mulla kraavi asemest, vaid see on ka vaimne loomingu. Kraavi põhja langus ja nõlvade langus, kraavi siht — see kõik võib olla tehtud pisut paremini või halvemini, nii et valmis kraav võib kuivendada maad paremini ja halvemini, võib seista puhastamata kauemat aega või variseda kokku lühikese ajaga, põhjustades lisatööd. On aga töö hästi tehtud, on sellega edaspidi jõukulu vähem.

Lihaste pinget kraavi kaevamisel tegi kraavi. Kuid et see kraav täidab hästi oma otstarvet ja on antud olukorras parim, see on kraavikaevaja vaimu loov töö. Aga ka see

Ilusas tõuseas peegeldub inimvaimu loomisvõime.

on kravikaevaja vaimu loov töö, kui tema valis labida hästi maa omaduste järgi ja valis labida varre ning voolis selle hästi oma käe järgi, mis võimaldas teha head tööd kergema vaevaga ja kiiremini — et temal jäi aega üle kas või lugemiseks.

Ja nii on see kõikjal ja igas töös, kas küna-maad, kasvatame seapõrsast, kirjutame midagi või koostame mõnda seaduse-eelnõu.

Selle kirjutise juure kuuluvad kaks pilti. Neil näete sugu. Ühel pildil on kultuursiga, kes peegeldab inimvaimu loomisvõimet, kes pole leppinud surnud ainst ilusasja voolimisega, vaid on asunud kujundama elavat ainet oma tahte kohaselt.

Eluavalduste ja elu edasiandmise nähtustest on paljugi juba avastanud otsiv inimvaim, see pole enam saladus, see on juba teadus ja on saanud loova vaimu tööriistaks.

Paljugi on aga kaetud meile veel ja ootab kusagil, kunas julge vaim oma otsinguil selle leiutab.

Kuid see, mis on juba avastatud, see võimaldab paljugi — seda võime näha oma silmaga ka siintoodud ülesvõtetel.

Need viletsad sead on nagu vilets romaan või näidend, või vilets pilt, mida lugedes või vaadates — võime mõnikord isegi selle vastu tunda pilguks huvi — et näed, millise tegi!

Kuid selles puudub vaimu pinget, puudub looy tung paremuse poole ja niisugune „ime-lik asi“ ei suuda meid kõita kehtvalt, ei suuda

millekski vaimustada, sest tema ei sisalda mingit püüet, ta on otstarbetu.

Kõhna vaimuga põllumees kasvatab kehva sea, nagu kehva vaimuga kirjanik kirjutab halva romaani.

Vaimse töö alal түседат тоодангут суудавад анда võрдемиси vähesed. Kirjanike seas on häid — kes on suutelised kirjandust mitte ainult tegema, vaid seda ka kujundama, sellele andma vormi ja sisu, mis on sedavõrd inimmeeli haarav, et kujuneb omal alal ja ajal „valitsevaks“ — selliseid kirjanikke pole omasuguste seas küll mitte enam kui seakasvatajate seas selliseid, kes on suutelised vormima ja kujundama seast tõusiga, kes on sedavõrd otstarbekohane omal alal, et selle kasvatus muutub üldiseks.

Inimese võimed vaimse töö alal on suurelt osalt ande küsimus.

Annet arendab ka tahe ja tung teha loovat tööd — omal alal. Tahe ja tung on pimedad jõud: nad näevad ande kaudu läbi hariduse. Haridus annab loovale vaimule aluse ja algmaterjali edaspidiseks tööks — anne õpib töös — hangib materjali töös eneses oma töö kaudu.

Igal inimesel on millekski annet.

Ära tunda see *oma ala* — töötada sellel kogu oma vaimu jõuga, omades hea hariduse kaasabi, nii jõutakse edasi, nii kujundatakse uudset sisu ja vorm kõigele, mida inimene vajab elus.

Kõhna vaimuga põllumees kasvatab kehva sea.

Terves kehas

terve vaim!

Elus on kujunenud nii, et kõik, mis on nõrk, pole elujõuline, pole võistlusvõimeline — see kaob ja hävineb. Edasi elab ja tuleb võidule tugev ja terve. Nii on see alati olnud, nii on see maksev ka praegu ning tulevikus ja igavesti.

Vaadake loodust, taimi, puid ja põõsaid, vaadake linde ja loomi. Tugev ja terve elab edasi, kidur kaob.

See seadus on maksev ka inimese enese kohta. Ainult selle vahega, et inimese juures ei ole see meile nii kergesti arusaadav, ei ole nii silmatorkav. Inimese elus on peale kehalise (füüsilise) tervise täita veel suur ülesanne vaimsel (hingelisel) tervisel ja tahtejõul.

Inimene võib olla kehaliselt küll terve, kuid kui ta hing ei ole elukõlvuline, kui tal ei jatku tahtejõudu ettetulnud raskustest ülesaamiseks siis ta murdub ja kaob kogu oma kehalise tervisega.

Seda võite sagedasti näha igapäevases elus, kus kehaliselt küll tugevate ja hästikasvatatud, kuid vaimliselt kidurate ja tahtejõult nõrkade inimeste elurada lõpeb enesetapmisega.

Kuid on ka külluses vastupidiseid näiteid, kus arstide poolt nõrga kehalise tervise pärast surmalemõistetud inimesed oma tugeva vaimutervisega lõövad elust suurepäraselt läbi.

Kõik see tarkus on kokku võetud ühte lausesse: hoolitsege selle eest, et te il terves kehas oleks ka terve vaim!

Kui valus see enesetapjate sugulastele ja sõpradele kuulda ongi, peab siiski otsekoheselt ja õiglaselt ütleva, et ega neist rahval kahju ole. Varem või hiljem oleksid nad eluvõitluses ikkagi kokku varisenud.

Noormees, kes võtab eneselt elu õnnetu armastuse pärast, pole vääriline ene-

sele järeltulijaid kasvatama. Saatus koristabki ta enne teelt kui ta selleni saaks jõuda, sest selleks on vaja hoopis tugevamat ja tasakaalukamat inimest.

Nõrgad, need raiutakse maha ja põletatakse ära kustutamatu tulega, nagu öeldakse piiblis. See on vääramatu eluseadus.

Ei aita seda ilustada ükski järelehuud nagu: „Ilus on surra, kui oled veel noor“ või arutelu vabaturma põhjustest.

Need on samuti haiglase vaimu sünnitused ja võivad ainult kahju tuua ja kõhkleva panna noori.

Edasi elavad ikka need, kes on hingeliselt ja kehaliselt tugevad, kes seda loodusvara, mis neile eluvõitluseks on antud, ei raiska mõtlematult.

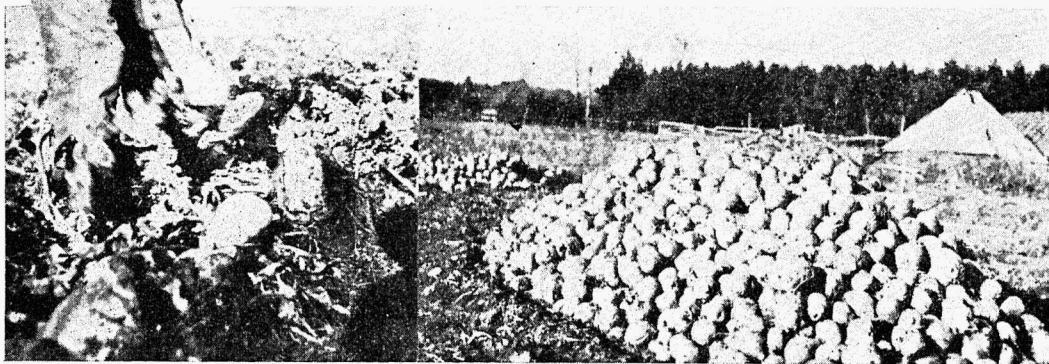
Eenesetapja on selle armetu sõjamehe sarnane, kes ei suuda ei püssi ega mõõka kanda, kellel ei jatku julgust ühtki luurekäiku, ühtki lahingut kaasa teha. Ja kui ta siiski juhuslikult satub vaenlase tule alla, siis ei suuda ennast isegi samas seisva künka taha peita. Ta ajab kabuhirmus käed püsti, et vaenlaselt armu paluda. Vaenlane asub aga mitme kilomeetri kaugusel ega kuule neid ohkamisi. Nii saabki ta kuuli rindu ja sureb.

Mis kasu oli sellest, et ta oli varustatud kõigi moodsate sõjariistadega, kui ta ühtegi neist ei kasutanud! Sõbrad, kes samasugused, arvavad, et ta „suri suure kangelasena, kui oli veel noor“.

Mahajäänud pruut aga uhkustab: „Vaat mina olin alles seda väärt, et minu pärast põgeneti isegi surma!“

Võitjateks sõjas ei ole kunagi sellised hargpüksid. Kangelasteks on siin ainult need, kes täidavad oma kohustusi viimse võimaluseni, kes langevad ainult võideldes — need, kellel on terves kehas ka terve vaim.

Tööülesanded leiame oma kodudest.

Ei ole enam kaugel pikad tormised sügisõhtud, kui väljas sajab lakkamatult ja tuul laulab sügislaulu.

Juba praegu tunnevad maanoorte otsivad ja edasipüüdvad hinged muret selle üle, mida neil igavatel õhtutel teha ja kuidas neid kasulikult mööda saata. Käesolevate ridadega tahaksin anda maanoortele võtme talviste tööde juure. Meil kõigil on veel selgesti meeles meie maanoorte kaunid suvipäevad Jänedal ja ükski noor pole vist veel unustanud ega unusta kunagi meie lugupeetud riigihoidja K. Pätsi sõnu: „**Meie peame ennast rikkaks töötama. Meie peame oma kodud tegema aineliselt ja llu poolest rikkaks, et meil oleks hea ja kaunis elada.**“ Nendest suurtest sõnadest peame meiegi leidma oma talvise töö võtme.

Mõnikord arvatakse, et maanoorteritingidel ei olegi muid ülesandeid kui korraldada mõni pidu aastas ja kasvatada mõni peenar köögivilja ja kui sellega toime tullakse, arvatakse, et nüüd on kõik juba saavutatud. Neist ülesannetest on tänapäeval noorteorganisatsiooni ja eriti maanoorteritingi töökava koostamiseks vähe.

Kus sellest arvatakse küllalt olevat, valitseb kindlasti napp arusaamine noorteorganisatsioonide ülesannetest.

Meie ei saa vaikides mööda minna sellest, et maanoorteorganisatsioon peab kasvatama noortesse maavaimu, peab olema selleks organisatsiooniks, mis võitleb noorte ja Eesti parema tuleviku eest. Seda võitlust ei saa võidelda ainult aktustel ja koosolekutel, vaid iga maanoor peab oma kodus võtma ette suuremad ümberkorraldused, mis muudavad kodu rikkamaks nii aineliselt kui ka vaimsetl.

Maanoorteritingi töökava koostamise eel on tarvilik, et vaatate igaüks tähelepanelikult ümber oma kodutalus. Pange tähele, kas ei kasva meie taluaedades umbrohumetsad, kas ei ole meie vanemad viljapuuaiad „habetunud“ samblassesse, põllud täis kurjemaid umbrohte, õues ukse ees ulatub pori põlve ja peretütre akna all kasvab mõnikord raudnõgeste mets. Luud kõneleb talu ukse ees vanade pastelde ja saapapeadega, millega kunagi „kaunistatud“ õueaja teibaid. Taludes on sageli noori, kes oma esinemises ja rõivastuses täiesti nooblid, kuid kodud on korratud ja hooletusse jäetud. Laudas võitlevad seapõrsad virtsasse uppumise surmaga, kanad magavad lehmade ja hobuste seljas ja talu karja ei tunne kevadel äragi, sest paksu sõnnikukorraga kaetult, nälginult ja täidest ning muudest söödikutest vaevatult talutatakse neid karjamaale.

Toas on kõik korratu ja koristamata. Usun, et säärase piltide nägemine meie taludes poie sugugi üksiknähe. Sageli vabandatakse kõiki neid puudusi aja puudumisega: aega, seda on meil alati, ainult tuleb aega õieti osata kasutada. Võtke eeloleval sügisel võimalikult kohe käsile sellised tööd, mis võimaldavad teil tuleval aastal edukalt töötada. Korjake ja põletage ära kõik seemneumbrohud ühes valminud seemnega oma taluaedast, või kui see on juba hilja, siis rajage hoopis uutele põllutükkidele tulevaks aastaks köögiviljaaiad ja söödajuurvilja põllud, et suudaksite edukalt umbrohu vastu võidelda. Meie köögiviljakasvatuse on maanoorte tõhusa töö kaasabil üsna laialtulatlikuks muutunud ja nende tarvitamise oskus Eesti Maanaiste Keskseksi agaratest instruktoritest kantud talust talle. Kuid väga harva siiski leitakse ta-

ludes võimalus sügisel aiamaa sügavalt ümber kända ja väetada, rääkimata söödajuurvilja põllust. Söödajuurvilja kasvatamine on õnnestunud tänini ainult meie paremates taludes. Halvemates kasvatatakse juurikaid arstirohuna peenral, antakse lehmadele söödaks jõulu- ja vana-aasta õhtul ning teistel tähtsatel ja kallistel pühadel. Muudeks aegadeks juurvilja ei jatku. Osas taludes külvatakse küll juurvilja kevadel suured väljad, täitsa umbrohtunud põlule, kuhu ta siis ka kärvab selle vana kulu- nud ütlusega: meil juurvili ei kasva. Kasvab küll, aga selleks on vaja oskusi! Noored, õppige eeloleval talvel seda tarkust, kuidas juurvilja kasvatada. Õppige seda vastavast kirjandusest, refereerige sellest oma koosolekutel, kutsuge kohale maatulundus-konsulent, kes asja põhjalikumalt tunneb. Valmistage endale juba eeloleval talvel asjatundja juhatusel tarvilised kõplad ja planeedid — reavahelt-harijad, et ei tarvitseks minna kevadel kümne küünega võitlusse umbrohtudega ja maa paatumisega. Meie noorte ülesandeks on kasvatada karjale mahlakat sööta nii palju, et sellest jatkuks kogu talveks.

Koduümbruse kaunistamine on olnud juba aastaid maanoorte töökavades. Kui seni oli see vabatahtlikult soovijate harrastada, siis nüüd,

kus üle riigi käib aktsioon kodude kaunimaks ja kultuursemaks muutmise sihiga, on see kohustuslik igale maanoorele. Noored, hävitage oma õuedest sügisene pori, kohendage ripakilevajunud aedu, istutage mõni puu või põõsas. Viimast tööd tuleb plaanikindlalt teha. Iga noor suudab ise väga hästi oma koduümbruse kaunistamise plaani valmis meisterdada vastava asjatundja-eriteadlase nõuandel. Noorel elada rāpases ja korraldamata kodus on kuritegu ja häbiplekk. Maanoorte kodud, mis korraldamata ja rāpakad, kisuvad meid alasti kõige peenemaski seltskonnas kõige paremaistki rõivaist ja näitavad, kui rāpased ja mustad meie oleme. Kodu järele hinnatakse inimest.

Vaadake ümber laudas, kas ei ole seal palju teha, et kari annaks paremat toodangut, kas ei saaks põldudel ja rohumaadel suurendada saaki, kas ei ole võimalik luua juure uusi külvipindu ja laiendada oma majapidamist. Kõigest sellest on aega mõelda pikkadel talveõhtutel ja kui kord mingi mõte liikuma pandud, siis leitakse ka talvel tarvilised tarkused, millega kevadel asuda tööle.

Meie maanoorte liikumine on talulaste liikumine, seepärast annavad meile ka meie omad kodutalud peaaegu kõik selle, mida vaja teha.

Taas kodus.

M. Suveste.

*Olen jälle all selle katuse,
mille õled on mattunud samblas;
eemal elust võltsist ja patusest,
kus hundid jooksevad nahas lamba.*

*Istudes ukse kõrgel künnisel,
milles jalad on kulutand jälje,
hommikupäikese karges kümbtluses
tunnen leidvat nüüd enese jälle...*

*Tunnen jälle end päratu rikkana,
eemal kellest on ilm ja ta elu,
sest et kaugemale siit küündida,
meel ei soovigi — siin üksi ilu.*

*Mõnda küll vahepääl on siin muutund,
aegade hammas ju purema usin;
mõndagi kaäuvik valusalt puutnud,
mälestusis, mis kaunina püsin...*

*Kaevul kasvamas küll veel pihlakas,
aga rakked nüüd madalad mulle,
rinnukil olles vaevu et ulataks,
alla pillata laksuva sülje.*

*Laudateel toomingad ära kuivand,
seisavad sääl nüüd nagu ahervared,
oksad alasti, milledel lõhnand
kunagi valged kobaras õied.*

*Emake, käies täna veel seda teed,
vajund küüru kui kandamit kandes,
küll ju mõjunud talle aastad need,
kus murdis teed, elu lastele andis...*

*Paigal sellel ent nüüdki on võlu,
kuigi muutund on aastad siin palju.
Mehena talun ma saatust õlul,
lapsena kõiges leidus vaid nalju.*

*Tundes nüüd kummelimumuru plüüsi
paitavat jalgu hellalt kuis varem,
tunnen ma kodu väärtust veel nüüdki,
taipan, et siin on alati parem.*

eesti rahvatantsu mälestusi minevikust.

Aeglaselt, kuid siiski märgatava järjekindlusega kõnnib eesti rahvatants oma uuestisünni-teele oma aukohale, mida ta on väärt: on see ju terve rahvajõu avaldus.

Ta on veel alles teel. Ja ta seni käidu tee pole meile kaugeltki veel selge ega läbi uuritud. Aga ka ta täisjõulise uuestisünni lähenemisel me ei tohiks jääda vaid pealtvaatajaks; hoo andmist on vaja, rõõmsate vastutervituste saamist ja kaasaelamist.

Eksivad need, kes näevad rahvatantsus ainult hinnalise kuinsuse, meie esivanemate kultuuriliste saavutuste taaselustamist. Ei, rahvatants on ka tänapäeval suur väärtus omaette, on kultuuriline tegur oma rahva hinge kujundajana, kogu rahva eritüüpide sidujana-lahendajana ülendavas, kultuuristavas ühiselamuses.

Rahvatants on vanimaid ilusaid ühisavalduse vorme. Selle algul olid liigutus, heli ja sõna koos — noilt ajult on meil õnnelikult alal isegi veel üks tants — „Targa rehealune“, kus tantsijad, tehes väga algelisi tantsusamme — mis siiski suure kunstilise sugestiivsusega — ise laulavad kaasa.

Kuid tants on ja jääb rõõmuavalduseks. Rõõm võib avalduda mitmeti, ürgaegadel ja praegugi ta avaldub keerutustes ja hüpetes. Ja kui siia juure tuleb hingetegevus, vaimutegevus, mis suleb liigutused-hüpped ülevasse vormi, tervesse, tervikulisse vormi, siis ongi sündinud tants.

Tants eeldab seega nii hingelist kui ka füüsilist organismi täiuslikkust. Kuid üks hingeliselt ja füüsiliselt täiuslikkuse poole püüa iga rahvas, eks see ole meist igaühe ideaal. Alles siit selgub, milline ülev ülesanne on rahvatantsul ja kuivõrd ebatäiuslik on see, kes seda ei tunne, ei näe ega tahagi seda uskuda.

Nende ridade kirjutaja, jälgides Baltimaade minevikukunstnike töid, on pidanud peatuma neist mitmetegi ees, kus kujutatakse eesti vanarahva elu ja kombeid ja kus me tunneme ära mitmed meie tantsud, millised kujutused kahtlemata aitavad mitmeti kaasa meie rahvatantsude selgitamisel ja õppimisel.

Üks säärane väga hinnatav töö on Theodor Gehlar'i (Gehlaar) graafiline teos „Der Dudsackbläser“ — „Torupillipuhuja“, mis kujutab eesti pulmas ilmselt setupolka tantsu.

Theodor Gehlar on baltisaksa kunstnik, graafik ja miniaturist (1805—1871). Ta on valmistanud muu hulgas 5 värvilist litograafiat ja 6 lehte stseenidega eesti talupoegade elust.

Üks viimastest lehtedest „Torupillipuhuja“, mis leidub Tallinnas Kunstimuseumis (nr. 451), kujutabki nähtavasti setupolkat setu pulmas. Et siin on tegu just setu pulmadega, võime järeldada kujutatavaist pulmakombeist, kus peigmees kannab piitsa. Ja et pulmalised tantsivad setupolkat, selgub ühe meespartneri jalahoia-kust või jalaga tagasi, kõrgele seljataha löömisest.

„Vorms.“

„Torupillipuhuja.“

Teine reproduktsioon on toodud Ernst Hermann Schlichtingi järele, kes on tuntud maalijana ja graafikuna (1812—1890). Ta on maalinud paljuid aineid. Ta tähtsamad tööd on ölis „Külapulmad Livimaal“, „Vana Nunnevärav Tallinnas“ jt. Pildi allkirjaks on „Vorms“ (Kunstimuuseumi kogust nr. 492). Kuigi see pilt kujutab vististi Vormsi rootslasi tantsimas, ei saa meie oma tantse uurides mõõda kõigi meie

saarestikul tantsitud tantsude tundmaõppimisest, ja ka see pilt tohiks asjaomaste ringide huvi pälvida.

Meie rahva rikkalikust tantsuvarast on veel säilinud vägagi arvukas kogu tantse. Kuid varemias nende ja teiste autorite märkmeis leiame lisaks uhket materjali. Ja nagu eeltoodust selgub, leidub ka kujutavas kunstis eesti rahvatantsude registreeringuid.

Jaan Pert.

Pärast lõikust.

M. Suveste.

Nüüd tulevad väljalt
nii noored kui vanad
kõik kepslevail sammel —
laul kajamas suust.
Nad tulevad hõiskel,
suur rõõmupäev täna,
suur pidupäev täna,
töö lõppenud meil.
On kogut nüüd annid
nii üllad, nii kallid,
mis jagand on loodus
ja enese töö.
Rõõm lõkendab palgeid
— ei seal ole valgeid,

vaid kõiki on põletand
päikese söed.
Ning lauludest helgib
suur tänumeel kõigil,
rõõm täitnud on meeled
— meil elu on õnn.
Nüüd maa-ema puhkab,
ta rinnal ent uhked,
kui kuhilad kulda —
on rõukude parv.
On lõikuse lõpik,
uus noorile õpik:
tööd tehes saad leiba,
töös rõõm, rahu, õnn!

KUTSEKOOLID OOTAVAD...

Edasirühkiv elu areneb vahelduva kiirusega. Praegune põlvkond elab kaasa ühte hoogsamat selles. Ja ei ole ette näha, et pinge lähemas tulevikus langeks — eriti meil, kus sellele lisaneb riiklikus elus loomise ajajärk. Poole inimpõlve kestel oleme muutnud oma elamise palge: raadio, auto, jalgratas, elekter, sajad uued raamatud igal aastal, ajalehed, laudsiledad maanteed, oma kool, ühistegevus, vabariik — kõik on mõnekümne aastaga saavutatud.

Niisama suur kui see edu on olnud üldise elu alal, on see — ja vahest hoogsamgi — põllumajanduses. Eksportvõi ja -munad, peekon, sordivilid, tööloomad, põllumajanduslikud masinad lihtsaimast keerulisimani — selle oleme saavutanud.

Kui küsida: milleks see kõik?!

Oleme loomas elu maal mugavamaks ja paremaks, oleme toomas paradiisi maale! Meie ei taha enam elada nii nagu vanasti — süüa haganast leiba ja elada suitsutaredes. Meie tahame paremat elu, sest oleme vaba rahvas! Aga, vabal inimesel on suur vastutus ja hooogne arenemistempo nõuab inimestelt palju. Hobuse juhtimine on lihtne võrreldes autojuhtimisega, lehmast 50 kg võirasva saada on hoopis lihtsam kui 250 kg, samuti heinamaa hektaarilt 500 kg asemel 5000 kg heina.

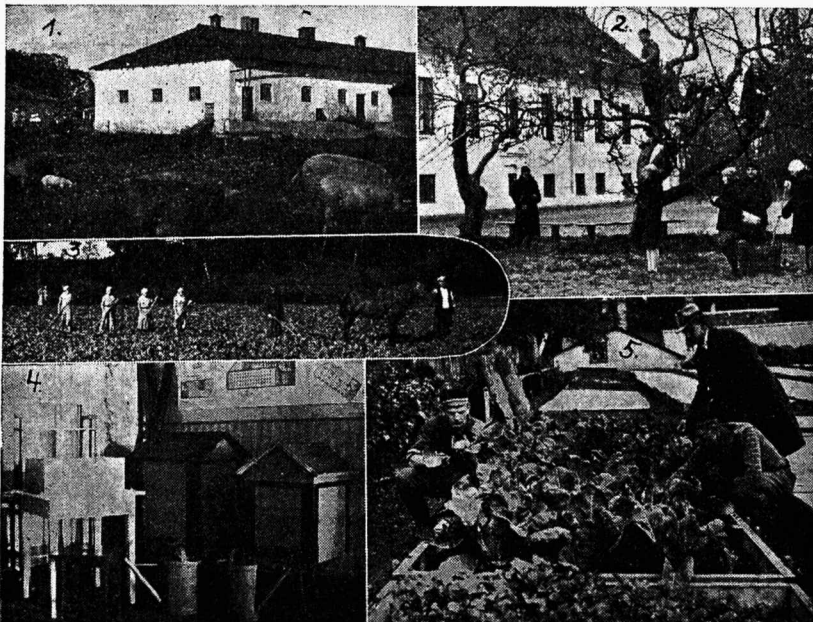
Olevikus ja eriti tulevikus ei saa enam ka maal läbi nii väikeste teadmistega ja võimistega nagu seni. Kes välja ei kannata seda „autokiirusel arenemist“, see tallatakse

jalgu. Noored ise — mõtelge sellele! Ja vanad — andke oma lastele kätte võitlusrelvad ellu. Teie ei taha ometi, et just teie lapsed oleksid need jalgujääjad elu edasirühkimise hipodroomil!

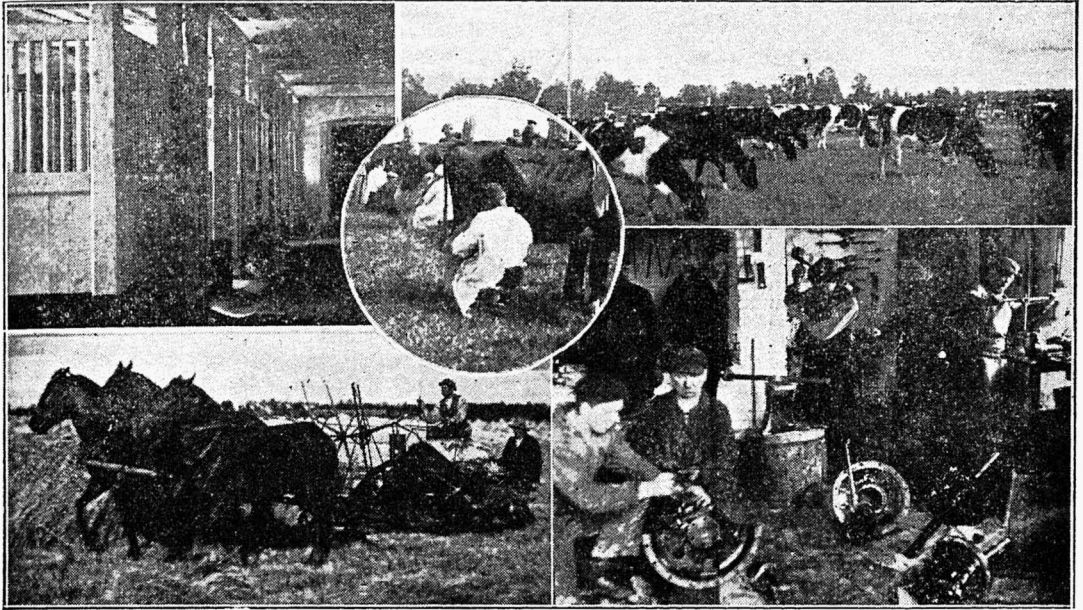
Kohaks, kus taotakse need maaelus edu- ja kaasavõistlemise relvad, on põllumajanduslikud kutsekoolid. Ainult põllumajandusliku kutseharidusega varustatud põllumehed — tulgu nad ükskõik missugusest põllutöökoolist või millistelt kursustelt tahes — suudavad põllumajanduses uuendusi läbi viia ja lutoovalt talumajapidamisi juhtida.

Meie põllumajanduslike kutsekoolide ajalugu on võrdlemisi lühike, aga nagu meie elu mõnekümne aastaga on hoopis teiseks muutunud, nii oleme selle lühikese ajaga siingi imet teinud. Tänavu võime õieti pühitseda oma põllutöökoolide 30. a. juubelit. Nimelt andis Vene Põllutöoministeerium 1907. a. loal Põltsamaal E. Aleksandri kooli ruumes 6-kuuliste põllutöökursuste korraldamiseks. Luba anti küll õppetöö korraldamiseks vene keeles, aga, nagu J. Ümarik märgib, anti seal ka emakeeles õpetust. Nendest kursustest kasvas välja E. Aleksandri kõrgemajärguline alampõllutöökool, mis avati 1914. a. Kõos. Täies ulatuses eesti keelele mindi üle 1917. a. ja 1919. a. saadik töötab kool E. Aleksandri Põllutöökeskkoolina Olustveres.

Praeguseni on avatud üle riigi väga mitmesuguseid põllumajanduslikke koole, milliseid ülevaate hõlbustamiseks võiks jagada kolme suurde rühma:

Pilte kutsekoolidest: 1. Mõdriku kodunduskooli õpilased. 2. Helme põllutöökooli õpilased aias tööl. 3. Mõdriku kodunduskooli õpilased tööl juurviljapõllul. 4. Polli põllutöökooli õpilaste valmistatud puutööd. 5. Vahi aiamaajanduskooli õpilased lillkapsaid koristamas.

Pilte Vaeküla põllutöökoolist: 1. Hobusetalli sisustus. 2. Lüpsikari. 3. Isesiduja vilja lõikamas. 4. Õpilased sepatööl. 5. Õpilased lüpsmas.

- a) üldised põllumajanduslikud koolid,
- b) põllumajanduslikud erikoolid ja
- c) kodumajanduslikud kutsekoolid.

Üldised põllumajanduslikud koolid,

nagu nimigi näitab, on koolid, kus käsitletakse kõiki põllumajanduses ettetulevaid küsimusi kas põhjalikumalt või pealiskaudsemalt, olenedes õppetöö kestusest, mis on 1—3 aastani. Vastavalt õppetöö kestusele jagunevad üldised põllumajanduslikud koolid:

1. Põllutöökeskkoolid — 3-a. õpekursusega, valmistades ette tegelikke põllumehi ja võimaldades lõpetanuile ka kohti üksikute põllumajanduse erialadel. Põllutöökeskkoolile on meil kaks — Olustveres ja Jänedal. Vastu võetakse algkooli lõpetanuid, kes vähemalt 16 a. vanad. Olustveres töötab eriklass 1-a. kestusega keskkoolide ja gümnaasiumide lõpetajaille.

2. Kaheaastased põllutöökoolid — need on meil rohkem levinenud põllumajanduslike kutsekoolide seast ja sellele vastavalt on neid ka rohkem. Praegu töötab neid 9 — Vahil, Vodjal, Vigalas, Kõljalas, Arknal, Väimelas, Helmes, Pollis ja Vaekülas.

3. Üheaastased põllutöökoolid — neid on praegu 5, asukohaga — Lasarevos, Pürksis, Kehras, Putkastes ja Penijõel.

Nii ühe- kui kaheaastastel põllutöökoolidel on ülesandeks valmistada ette tegelikke talupidajaid ja sellepärast on õpetus korraldatud nii teoreetilisena kui ka praktilisena kooli juures ja suvel harjutustaludes.

Tulevikus peame jõudma niikaugemale, et iga noor, kes asub talu juhtima, oleks ükskõik millise neist põllutöökoolist lõpetanud.

Põllumajanduslikud erikoolid valmistavad ette ametnikke üksikutele põllumajanduse erialadele. Neist on meil praegu nimetada:

1. Karjakontrollas sistentide koolid — Kuremaal ja Kuusikul. Kursus nendes kestab 2 aastat, vastu võetakse algkooli lõpetanuid, kes 16 a. vanad. Need koolid valmistavad ette karjakontroll-assistente ja karjaravitsejaid suurematesse majapidamistesse.

2. Karjatalitajate koolid — neid on Purilas, Vaekülas ja Väimelas. Nende ülesandeks on anda oskusi karjakasvatuses, on mõeldud tegelikkudele talupidajatele-karjakasvatajatele ja teenijatele — karjatalitajatele. Õpetus kestab üks aasta.

3. Piimanduskool — Õisul — valmistab ette meierisi ja teisi piimanduse alal tegutsevaid tööjõude. Kooli kursus kestab 2 a., enne kooli astumist on nõutav eelpraktika meiereides. Kooli juures töötab ka koorejaama juhatajate eriklass 1 a. kursusega ja juustnikkude eriklass 2 a. kursusega.

4. Metsanduse kool — Voltvetis, mille ülesandeks on 2 a. jooksul ettevalmistada metsametnikke ja anda ka põlumeestele-metsakasvatajatele metsamajanduslike teadmisi. Samas töötab ka eriklass metsavahtidele 1 a. kursusega.

Rahvaülikool

Neeme Ruus.

küpseva noorsoo õppeasutisena.

„Oleme liiga vanad selleks, et midagi uut juure õppida“, kuuleme sageli öeldavat. Meie — tegelased mitmesugustes organisatsioonides, kellel silme ees on kogu rahva, iga ta üksikliikme pidev kultuuriline areng, püüame ümber lükata sääraseid mõttemõlgutusi vastuväidetega: „Inimene pole kunagi õppimiseks liiga vana“ jne. Kuid terake tõtt on siiski vanemate inimeste väidetes. Teatavas eas ei huvita enam paljusid oma teadmiste ja oskuste täiendamine: jäädakse ükskõikseks, lastakse elul minna nii, nagu see läheb.

Millal oli aga meie parim teadmiste omandamise iga, millal tärkasid meis parimad mõtted, jäid kiiresti meelde „tarkused“, millal ja nunesime uute elamuste, uute oskuste ja teadmiste järele? Kas oli see kooliiga? Ei — koolieas me õppisime seda, mida meilt nõuti, mis oli ette nähtud õppekavades.

Meie endi janu teadmiste järele algas alles hiljem — pärast kooli lõpetamist. Kõige suuremat enesearendamistahet tundsim 17—25-aastastena. Siis tahtsime tungida elusadaduste üksikasjadesse, tahtsime mõista ühis-

kondlikke elunähteid nende mitmepalgelisuses ja tundsime kustutamatu soovi omandada üha rohkem elukogemusi.

Seda iga nimetavad inglased ja taanlased „küpseks nooruseaks“. Rahvaülikoolid ongi asutatud küpsvale noorusele enese arendamiseks ja oma teadmiste täiendamiseks.

Võiksime nimetada rahvaülikooli ka kodanike koolideks, kuna neis on peamisiks õppeaineiks kaasaegsele kodanikule vajalised teadmised. Seal käsitletakse kodanikuõpetust ja rahvamajandust, ühistegevust ja põllumajandust, eesti kirjandust ja ajalugu. Need, kes otsivad teid, kuidas mõista meieaegset ühiskonda, kuidas orienteeruda riigi- ja omavalitsusaparaadi keerdkäikudes, kuidas hinnata oma rahva mineviku ja kaasaja saavutusi, neid kutsuvad rahvaülikoolid osa võtma oma õppetööst, et siis ühiselt tungida säärestegi küsimuste tuumadeni.

Ka on nimetatud rahvaülikooli seltskonnana ja avalikuelu tegelaste ettevalmistuskoolideks. Mitte üksi seepärast, et rahvaülikoolide õppekavas on seltskonna-

5. Sookultuuri- ja maaparanduskool — Toomal töötab 2 a. kursusega ja ülesandeks on valmistada ette tege-likke põllumehi-sooharijaid ja meistreid maaparanduse alal. Kooli juures töötab tarvi-duse järele maaparanduse meistrite eriklass ½ a. kestvusega.

6. Aianduskoolid. Neist asub Rä-pinas aiatööstuskool, milline 4 a. kursuse jooksul valmistab ette aedniku abilisi, andes aianduse kõrval tubli üldharidusliku osa. 5 a. kursuse järele on siit võimalik saada ka meistri diplomi aiatöö alal. Õppinud aednik-ude ettevalmistamiseks töötab Türil aianduskeskkool. Aiamaajanduskoolid asuvad Vahil, Pollis ja Vigalas, Ravilas on aianduskool. Arkna põllutöökooli juures on avatud aianduse eriklass.

7. Piiritusmeistrite eriklass töötab Jänedal põllutöökeskkooli juures 2 a. kestvusega.

Kodumajanduslikud koolid moodustavad kolmanda liigi meie põlluma-jandusliikude kutsekoolide seas. Nende koo-lide ülesandeks on anda õpetust tütarlastele talukodus ettetulevate ülesannete kohta. Kodumajanduslikud koolid jagunevad järgmis-tesse rühmadesse:

1. Kõrgem kodumajanduskool — Kehtnas, valmistab ette kodunduse ala nõuandjaid. Õppeaeg 3 aastat. Kooli võetakse keskkooli ja kodunduskeskkooli lõ-petanuid tütarlapsi.

2. Kodunduskeskkoolid kolme aastase õppekursusega valmistavad ette õp-pinud perenaisi andes ühtlasi ka üldharidust keskkooli ulatuses. Kodunduskeskkoolid asu-avad Kehtnas, Helmes ja Amblas ning on asutamisel Orul ja Vana-Võidus.

3. Kodutööstuskoolid tütarlastele 2 aastase õppeajaga töötavad: Saardes, Abjas, Suure-Jaanis, Põltsamaal, Järva-Jaanis, Lügansel, Saksis ja Pukas. Lügansel õpivad ka poeglap-sed. Koolidesse võetakse vastu algkooli lõ-petajad. Vanuse alammäär ei ole.

4. Kodumajanduskoolid, millised on ühe aastase õppekursusega ja kuhu võe-takse algkooli lõpetanud tütarlapsi, kes vä-hemalt 16 a. vanad, et neist kasvatada tege-likke tublisi perenaisi. Kodukultuuri tõst-mise vajalikkus meil sunnib, et iga perenaine oleks käinud kodumajanduskoolis. Need koo-olid asuvad Sakus, Vasulas, Mõdrri-kul, Orgital, Säreveres, V.-Ants-las ja Karjal.

5. Koduabiliste koolid ½ a. kest-vusega, töötavad Sakus ja Vahil.

Sellega oleksid loetletud põllumajandus-likud kutsekoolid, millised võiksid pakkuda maanoortele huvi.

Need koolid on kõik asutatud teie jaoks — maanoored, teie õnneliku tuleviku ja Eesti maakodu õitsengu teenistusse. Maanoored! osa-ke küsida seda „leiba“ ja vanemad — ärge ula-tage oma lastele elu kaasa „leiva asemel kivi.“

tegevust, seltside asjaajamist, õpingide teooriat j. m., vaid esmajoones ikkagi seepärast, et rahvaülikoolidesse tulevadki need noored, kes on juba teataval määral seltsides ja ühingutes kaasa töötanud ja kes ka rahvaülikoolist lahkumise järele uue jõu ja energiaga pühenduvad oma kodukohtade arengu väärtustamisele aktiivsete ja nüüd juba teadlikumate seltsitegelastena.

Samas suunas nagu rahvaülikoolid on ju töötanud ka suur hulk meie põllutöökoolidest. Tean, et ka seal käsitletakse samalaadseid küsimusi ja et sealgi pühendatakse noori ühingute ja seltside juhtimise probleemidesse.

Kuid *rahvaülikoolides on kodanikukasvatust ja avaliku elu tegelaste ettevalmistamine koolide peamisteks sihtideks!* Meie rahvaülikoolid, vastandina rootsi ja taani samalaadsetele koolidele, on võtnud küll kavva ka põllumajandust, käsitööd j. m. praktilisi aineid, aga rahvaülikoolide õppetöö pearaskus on siiski pöördud sellele, kuidas kasvatada noorest väärtuslikku kodanikku ja kuidas teda muuta teadlikuks ja eeskujulikuks avaliku elu tege-

Kuna juba rahvaülikoolidesse kogunevadki peamiselt ainult teadlikud ja enese kujundamisest tõsiselt huvitatud noored ja kuna rahvaülikoolides ka õpetajad püüavad moodustada õpilastega ühise pere, siis rahvaülikoolides tekibki tugev vaimne õhkkond ja edasi viiv töömeeleolu, mis kandub igasse rahvaülikooli õpilasse.

Meie maarahvaülikoolid — neid on seni ainult kaks, üks *Kundas*, *Virumaal* ja teine *Ravilas*, *Harjumaal* — on asutatud taani rahvaülikoolide eeskujul. On ju Taani rahvaülikoolide kodumaaks. Seal loodi rahvaülikoolid möödunud sajandi keskel sihiga — muuta seesmiselt tugevaks taani rahvast, esmajoones aga taani talupoegade kihti. Grundtvig, rahvaülikoolide mõtte algataja,

saavutas selle sihi. Kui keegi suurte mõtete algatajaist võib tunda meelehead oma töövilja üle, siis esmajoones küll suur taani koolimees ja rahvajuht Grundtvig: mitte üksi seepärast, et ta koolitüüp levis kaugele üle tema kodumaa piiride — meretagustesse maailmajagudessegi, vaid esmajoones seetõttu, et kaasajal eranditult kõik taanlased hindavad kõrgelt rahvaülikoolide osatähtsust Taani elus. Isegi taani põllumajanduse ja ühistegevuse kõrge tase võlgneb tänu rahvaülikoolidele. „Kodanik, kes on viibinud 1—2 talve rahvaülikoolis, on suuteline juhtima mittemiljoni kroonise aastaläbikäiguga ühinguid; meie ühistegevus on vaba väärnähetest ja see on loonud täie usalduse ka ühistegelise liikumise vastu“, väidavad taanlased.

Kuigi meie rahvaülikoolide osatähtsus ühiskondlikus elus ei ole veel nii suur kui Taanis, tuleb siiski rahvaülikoolide seniseidki saavutusi hinnata. Seda enam aga peaksime soovitama noortele rahvaülikoolides õppimist. Katkestatagu ühel talvel kuuks kuuks muud askeldused ja pühendutagu rahvaülikooli tööle! Kulud, mis sellega seotud, pole kuigi suured: ülespidamine rahvaülikoolis maksab umbes 12 kr. kuus, kulud õppevahendite muretsemiseks on minimaalsed. Peaksime aga ka juba mõtlema sellele, et ühingutes sisse viia stipendiumide traditsiooni: ei teeks vist ülepääsmatuid raskusi mõnele agaramale või vanemale ühingule määrata näit. 30 kr. ühele oma nooremale liikmele toetuseks rahvaülikoolis õppimiseks. See uus hoog ja need teadmised, mida too noor rahvaülikoolis õppimise järele toob tagasi oma kodukohta, tasub nood kulud mitmekordselt.

„Viigem tuld eesti kodudesse!“ on *Virumaa* rahvaülikooli hüüdlauseks. Mingem siis otsima toda tuld niihästi *Kundas* kui ka *Ravilas* asuvaist rahvaülikoolist!

Uudismaal.

Nad kogu päeva rainsid ja tõstsid kände, neid taga sundiv kiirustus — keskpäeva rutt. Tööjagu oli alles suur — veel kasvas leppi, mände ja nende oksastikust kostis kaebejutt.

Nüü mõnedki puud andsid tublilt enne jändi, kui kostis õhus nende okste vihmin, rutt. Veel hooga vibutasid, kõigutasid händi: all pooleks murdus hapralt kaseklutt.

Hookaupa peatuti ja seljad aeti sirgu; töö järgi tarmukamalt tõusid käed neil virgu, puu juurikasse lendas kirves nagu kuul.

Poiss vaatas taeva, kuis sääl valget pilvehirve a'as taga hullav — vallapäüstet hommiktuul, ning hajameelsuses löi kivvi halja kirve.

Joh. Oja.

Uudismaaharijat sõpra külastamas.

maanoorte üleriigiliselt kõnevõistluselt.

A. MARK.

Üks huviga oodatud ja mälestusi jätnud osadid maanoorte suvipäevast oli kahtlemata esimene üleriigiline maanoorte kõnevõistlus.

Maanoorte kõnetaseme tõstmiseks on palju ära teinud meil põllutöökoolid, korraldades kõnekursusi ja -võistlusi. Jänedal võistlesid seekord iga maakonna paremad kõnelejad — maanoored, nii võis kuulda võistlemas päris vilunud kõnelejaid ja kõnevõistlus jättis väga sümpaatse mulje.

Ilma et peatuda ligemalt auhindamise aluste ja korra juures, mis kohandatud kiiresti otsuse tegemiseks, samuti ka kõnelemise aja (10 min.) ja teemivaliku võimaluste juures, kus arvestatud suurearvulise kuulajas-konnaga ja suvipäevade päevakorrast tingitult äärmiselt napi ajaga, peatuksime põgusalt üksikute kõnelejate juures.

Esimesena kõnelnud Virumaa noor oli vilunud kõneleja, vaba igasugusest poosist ja paatosest. Vooruseks oli väga selge häälde, rahulik esinemine, soliidne keel. Hoogsamat kõne lõpetamist ja korrektsemat kehahoidu oleks siiski tahtnud näha. Saatuslikuks sai sellele kõnelejale sisuline rippuvus ühe artikli küljes, mis viis ta esimeselt auhinnalt teisele.

Nõrgemaks kõnelejaks osutus Võrumaa esindaja, kes sai ka vähim punkte auhindamisel. Juba kõnelemise alguses pöördumine auhindajate poole „... austatud auhindajad“ ei olnud sobiv, rõhutades eriti „võistluskõnet“. Keeles esines suuri konarusi, kehahoid — poolviltu publiku poole ja kramplikult puldist kinnipidamine — jättis saamatu mulje. Suurimaks veaks aga oli mingi õõnes paatos (sisus ja väljenduses) ja kärkiv toon (nii hirmutab aremad kuulajad minema). Teem — „Riik ja põllumehe elukutse“ — on väga lai ja 10-ne minutiga on siin raske midagi kokkuvõtlikku öelda ja nii kujuneski, et iga lause oli ise mõte ja kõne ilma keskenduseta ja lõpukokkuvõtteta. Heaks kõnemeheks saamisest tuleb siin palju „maha võtta“ — rohkem asjalikkust, loomulikkust, lihtsust.

Ainuke naiskõnelejana esines noorukene tütarlaps Valgamaalt, kes köitis oma kõne lihtsusega. Kahjuks tuli — kuuldavasti — nii noorel kõnelejal esineda pooleldi ekspromptkõnelejana ja sellepärast liialt palju tuli „tuletada meelde“, tekkis kohti, kus pausid venisid veidi pikaks, tuli korrata lauseid, hüpata ühelt mõttelt teisele ja — limpsida keelt. Need asjaolud põhjustasidki, et tagajärg ei kujunenud siin kõneleja loomulikele võimetele vastavaks.

Tartumaa andis kõnemeistri ja seda õigusega. Kõne suuremaks vooruseks oli sisu ülesehitus. Lihtsates lausetes ja õnnestunud

võrdluspiltides hargnes aine (täpselt 10-ne minuti vältel) kuni toreda lõpukokkuvõtteeni. Ettekandja rahulikkus, loomulik „poolvalvel“ seisak ja sümpaatne miimika oli ainult täienduseks heale sisule. Ainult — veidi rohkem elavust oleks tahtnud — veidi jõulisemat häält ja veidi shestegi ei tee kõnele paha.

Saaremaa kõneleja algas liialt kõvasti ja terve kõne kujunes mingiks karjumiseks. Nii oligi juba 8-minutilise kõnelemise järele kõnelejal hääl kähisemas. Üldse oli selles kõnes palju liigset — liialt rõhutati sõnade lõppe, liialt näitlejalik oli miimika (kujunes päris „näoviguriks“). Märkida tuleks veel mittesümpaatsena mõjuvat liigset enda esiletõstmist kõnes, nagu: „nagu ma juba ütlesin“, „ma rõhutan veel kord“ jne., need viitavad kõneleja edevusele. Samuti lihtsate kulunud tõdede ülearune rõhutamine ja oma mõtete tasa ütlemine jättis mulje, et kõneleja ise ei usu hästi oma mõtteid ja juttu.

Harjumaa kõneleja oli väga rahulik. Kõne oli sorav ja korraliku ülesehitusega. Üksikute sõnade häälde esines puudusi. Mõlematele teisele auhinna saajatele andis miinuspunkte kõne sisu. Selle kõneleja juures jäi kaheldavaks põhimõte, et linnas on parim koht maanoorte juhtide ettevalmistamiseks.

Viimasena kõneles teisele kohale (esimene auhind) tulnud Läänemaa esindaja. Siin oli „silma näha“ rahvakõnelejat, kes puistab nagu käisest ilusaid sõnu ja — veenvust. Oli üks elavamaid kõnesid üldse. Kõne sisuline ülesehitus jäi aga varju ilusatele sõnadele ja kulunud näidetele (Sarmaatia legendikud, Rooma riigi langused jne.), mis oligi põhjuseks kõnemeistri tiitli minekule Tartumaale. See oli kõne, mille kohta sobib ütelda — ilus kõne, see oli kõne kõrvale, vähem ajule. Rohkem sisu selgust ja — loorberid ei jää tulemata.

Nende märkmetega lõpetades oma subjektiivse harutluse võistluskõnedest, märgin veel seda enamikul esinenud voorust — lihtsust. Ainult lihtsa, sisemisest veendumusest ja soojusest kantud kõnega tõmmatakse kuulajaid kaasa. See on lihtsaim, aga ka raskeim. See tagab kõneleja rikast siseilma ja ütlemissväärseid mõtteid.

NOORUS.

Ah, noorusel põrnu ei sobi ja kainus, ei kuulekus, vähem veel vagadus, vaikus. Ei, nooruses olgu kõik tunglemas vaimus ja nalju ning mõnused kõigis paigus.

Ka valuski nalja, ka muredes mõnu ja kurbuses rõõmu ning vihas häid sõnu, vaid siis on see täiuslik noorus!

Mõtteid põllumehe kutseharidusest.

Maanoorte üleriiklikul kõnevõistlusel peetud kõne.

Maanoorsugu ühendab palju kõrgeid ideale. Üks tähtsamaid neist on püüd saada tubliks maaharijaks, suurendada majapidamise tulukust ja viia edasi maakultuuri. Kas ja kuidas see ühel või teisel õnnestub sõltub paljudest eeltingimustest. Näib, et tihti peetakse liialt tähtsaks talu looduslikke ja turunduslikke tegureid ja jäetakse unustusse põllumehe isik ja tema kutsehariduslik ettevalmistus. Meie avalikus elus pole viimati mainitud kaugeltki uudne küsimus, sellest on aastaid räägitud ja kirjutatud. Kui vaatame järele, kuidas asi on edasi läinud, siis saadud pilt pole kuigi rõõmustav. Statistika näitab, et põllumajandusliikude kutsekoolide õpilaste arv on aastate vältel kaunis visalt ja ebajärjekindlalt kasvanud. Veel selgema pildi saame, kui kõrvutame põllutöökoolide õpilaste arvu keskkooliõpilaste arvuga. Põllumajandusliku ilmega rügis iseloomustab seesugune pilt kindlasti ebatervet olukorda. Meie põllumeeste peres leidub küllalt neid, kes meelsasti näeksid, et põllumajandusliku kutsehariduse korraldamiseks minevad riiklikud summad kustutatakse ja selle arvel vähendatakse maksusid.

Nii vaatavad paljud põllumehed ise oma kutsele ja selle tähtsusele. Paljudel muudel aladel on kutsetunnistus tingimata nõutav, kui seda ei ole, siis iseseisvalt töötada ei lubata. Katsugu keegi ilma vastavate paberiteta hakata tegema mingit käsitööd võõrastele. Ei anta luba, või kui loata hakkab tegema, siis maksab trahvi ja äri pannakse kinni. Üteldakse, et tekitab umbusaldust vastava kutseühingu ümber, rikub materjali ja see sünnitab rahvamajandusele suurt kahju.

Oskamatu käsi rikub tööstuses materjali, kuid kas oskamatu põllumees ei riku! Kes on arvutanud, või kas on üldse võimalik välja arvutada seda saaduste hulka, mis on jäänud tootmata ja neid summasisid, mis on läinud rahvamajandusele kaotsi seepärast, et põllumees ei olnud küllalt teadlik oma toimetustis? Siin võiks tuua mõned näited tegelikust elust. Meie teame, et kunstväetiste tarvitamine on meil väike. Tarvitades enam kunstväetisi suurendaksime saakisid ja seega alaneks tootmiskulu ühe saagiüksuse kohta. Tarvitamise vähesus pole ainuke viga, vaid tihti on tegemist ebaõige tarvitamisega. Mitmesugused taimehaigused ja kahjurid hävitavad igal aastal määratuid varandusi. Enamasti on olemas nende vastu küllalt tõhusaid ja hinnalt kättesaadavaid tõrjevahendeid, kuid seni pole need teed leidnud kaugeltki igasse talu ja suur osa

põllumehe tööviljast peab hävinema. Parem pole lugu loomakasvatusega. Enamik meie karjadest on segaverelised, seega kirju koosseisuga. Nende hulgas leidub üksikuid häid loomi, aga enamus on halvad söödakasutajad ja madalatoodangulised. Mis kasu olekski kõrgeväärtuslikust tõukarjast talus, kus antav sööt vaevu küübib elatustarbe rahuldamiseni. Et maid korralikult harida, selleks on vaja tugevat ja vastupidavat hobust. Meie tavaline hobune ei vasta neile nõudeile, mis järjest süvenev põllutöökultuur üles seab. Andmed tõendavad, et enam kui pooled Tartumaa hobustest on vigased. Et olukorda parandada, pidi riigivõim vahele astuma hobusekasvatuse seadusega. Aga mis aitab siin paljas seadus, kui põllumees ise tõelist olukorda ei mõista ja ise ei hakka otsima teid paranemise poole.

Eelpooltöödud lühikestest kokkuvõtetest ja näiteist peaks selgema, et vaatamata iseseisvuseaastail tehtud edusammudele, meil veel lõpmata palju tehu on, et oma põhja- ja läänepoolseile naabreile jüele jõuda. Tõsta viljasaake ja karjatoodanguid, suurendada majapidamise tasuvust ja muuta maaelu kultuursemaks — kes noortest või vanadest maal ei ühineks selle püüdega! Kõik see nõuab põllumehele suuri teadmisi, oskusi ja kogemusi, aga ka visadust, püsivust ja järjekindlust. Eesti põllumehe visaduses ei maksa küll vist kellelgi kahelda, sest kui tal seda poleks, siis oleks eesti rahvas võõra võimu all hääbunud. Nii ei tule siüid otsida mujalt kui just kutsealiste teadmiste ja oskuste puuduses. Teid selle puuduses kõrvaldamiseks või pehmendamiseks on mitu, aga kõige mõjuvam ja mitmekülgsem on kahtlemata põllumajandusliku kutsehariduse omandamine. Mis puutub koolitüübi valikusse, siis minu arvates vastavad tegeliku põllumehe nõudeile kõige enam kahe- ja üheaastased põllutöökoolid, milliseid meil ka kõige enam leidub. Veel parem oleks põllutöökeskkool, ent kuna see on pikema õppeajaga ja õpilasi rohkem kooli juurde seob, siis jääb ta paljudele raskelt kättesaadavaks. On veel mitmesuguseid eritiübilisi kutsekoole, aga need on mõeldud rohkem neile, kes vastaval erialal tahavad teotsema hakata.

Sageli kuuleme alahindavaid häüli põllumajandusliikude kutsekoolide aadressil. Tuuakse ette võrdlusi, kuidas tihti ilma mingi erihariduseta peremees suudab oma majapidamist palju paremini korda seada kui teine, kes on saanud kutsehariduse osaliseks. Üksikul juhtudel võib see olla nii, kuid Põllutöökoja raamatupidamistalituse andmed ja

põllutöökooli õpilaste tööettevõtete tagajärjed räägivad kindlalt kutsehariduse kasuks. Kui siiski erandeid leidub, siis osa neist võib panna küll pooliku kutsehariduse arvele, mil- list mõistet ma tahan lühikese nüitega sel- gitada. Oletame, noor poiss astub põllutöö- kooli. Ta tunneb talutööd, aga ta pole har- junud oma toimetuste juures mõtlema, miks asi peab nii olema ja mitte teisiti. Tal puu- dub põllumehelik meel. Koolis tuubib ta põl- lumajanduse teooriat, teeb kaasa ka prakti- lised tööd, ent miski talle suuremat huvi ei paku. Ta lõpetab kooli, teeb ka vahest mõ- ne argliku katse oma teadmiste elluviimiseks. Kui mõni neist kas oskamatus või lihtsalt juhuse läbi ebaõnnestub, siis lööb ta kõigile käega. Teadmised ununevad, õpperaamatud kaovad või lagunevad aegade vältel, rüsi ta ei muretse, ajakirju ei loe, konsulentide nõu- annet ei kasuta, kutselistest organisatsioon-

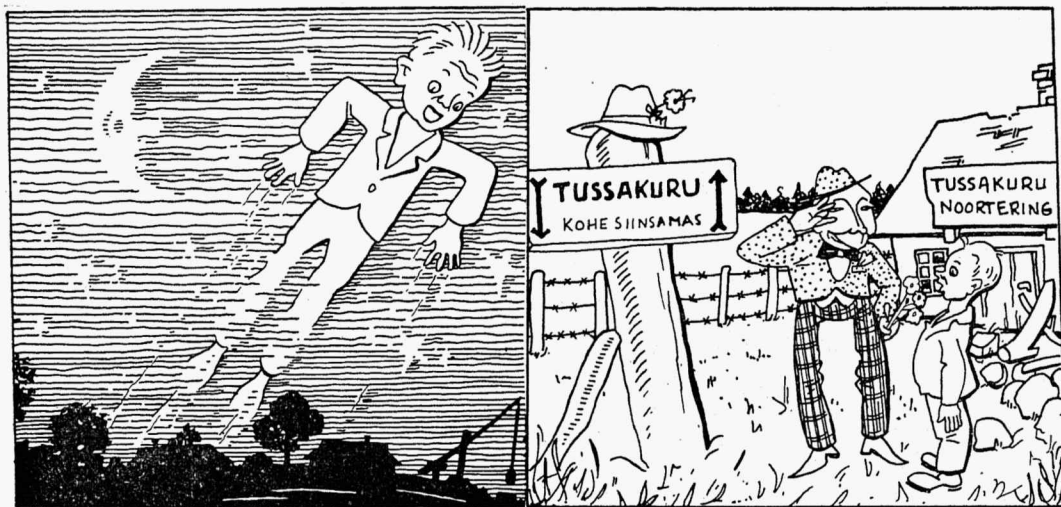
nidest osa ei võta. Lühidalt — jääb püsima ainult kooli lõputunnistus ja lõpumärk, ku- na kõik muu kaob.

Selline nähtus on kurb, väga kurb. See näide vihjab ühtlasi sellele, et põllutööko- olist üksi ei aita. Täiusliku kutsehariduse saab see, kes pärast algkooli lõpetamist lä- heb maanoorteringi, seal töötades omab esi- mesi teadmisi ja maatulunduslikku mõtlemis- viisi. Sellele järgnegu kutsekool ja pärast selle lõpetamist jälle töötamine ringis. See on täiuslik kutseharidus ja sellest võime loo- ta täit vilja.

Nii näeme, et tänapäeval põllutöökoool sei- sab täiesti oma ülesannete kõrgusel. Kui mõni põllutöökooli lõpetanu tõendab kas sõ- naga või teoga, et ta ei ole midagi juurde õppinud, või et see, mis on õpitud, ei ole kooskõlas tegeliku eluga, siis ei tule viga ot-

Õppereis Tussakurusse.

S. Rünis.

Õhtul Enn jäi raskes mõttes unne;
„Tea, kes nõnda targaks teinud teisi!
Kõik neil tuntud, mis ma ei tunne.
— Pean vist sooritama õppereisi.

Õpin targaks ja siis“... Aga äkki
tundis turjal külma higivelt...
Maaülm kadus alt. Hää! hüüdis: „Läki“
Ja Enn lendas õhus kui rakett.

Kõhe oli küll, kuid tore lendal
Enn veel pühkis silmi unepurust.
Ei saand arugi, kui juba enda
leidis teelt, mis möödub Tussakurust.

Tuli vastu lahke mees ja sõnus:
„Tere tulemast! Eks ole jah!
Kuidas tee läks?“ — „Oli päris mõnus.“
„Soo-oh, jah. Kas kõht on tühi kah?“

„Ikka on“. — „Vaat, süüa meil on vähe,
aga tarkust — seda puru piisab!“
„Täna. See on arusaadav nähe.
Süüa kodus jälle niikuinii saab!“

Ja läks kohe õppimiseks lahti.
— Oh sa taevast küll, no kes võis teada!
„Ei me Tussakurus siin saa mahti —
kõik ja kõik on vaja hästi seada.

sida kooli, vaid noore enese juurest. Maanoortering peab hoolitsema selle eest, et liige, kes seal on mõne aasta töötanud, oleks saanud küllaldase ettevalmistuse ja et kutsekooli astudes temas oleks valminud väärikas pind pakutava vastuvõtmiseks.

Kutsekool omaltpoolt mõjutagu oma õpilast sellises suunas, et see pärast kooli lõpetamist ei jääks ringist eemale, vaid et ta õhutaks ja virgutaks noori ja juhiks neid oma elu korraldama samas vaimus. Kui maanoorteringi ja kutsekooli vahel selline koostöö valitseb, siis suudavad mõlemad oma kõrgeid ülesandeid täita.

Põllumehe kutseharidus on võimas relv, mille abil saab võidelda nii mõnegi looduse mõju ja vaenlase vastu. Mida suuremaks kasvab meil selle relva kandjate vägi, seda kiiremini areneb meie põllumajandus ja üldine kultuur

H. Kruus.

Aeg-see on elu...

„Aeg on raha“, — kes küll ei tunneks seda ütlust tänapäeval, tehnika, elektri ja raadio saajandil, ajal, kus isegi sekundid, ainsad silmapilgudki, on lõhutud ja arvestatud murdosadena.

Aeg on raha — see on samavõrdsetl tunnus-
tatud nii siin — kui ka sealpool „suurt lomp-
pi“, mille tagant ei tule üksi maailma kiiremad
sprinterid, vaid ka kõik muu, mis seoses kii-
ruse ja ruttamisega.

Ent kuis on ses suhtes lood meil, eriti meie taludes? Kui olla tähelepanelik, siis näeme, et siin muidu nii kokkuhoidlikus ümbruses ollakse aja suhtes mõnelgi pool lausa pillajad. Ning tagajärjeks on paljudes taludes — ajapuudus. Ei jätku aega vaimsete huvide rahuldamiseks ega seltskonna tegevuseks oma igapäevaste as-

Tehnikaga meie peame sammu — ega me ei tööta orja moodi: vilja lõikamiseks juba ammu meile nisukesed värgid toodi.

Kui veel Tussakuru oleks rikas ega seoks ta käsi raha kasin, — meilgi varsti nagu Aamerikas, lõikaks vilja juukselõigumasin!

Me ei taha oma asja kiita, tulemused kõnelevad ise. Vaadelgem kord kapsaid! Eks need viita saavutusi suure püüdlumise!

Või need turnipsid! Pealt näha nagu kri-
bud, kuid on proovitud ju mitmeid kordi: ikka meie küla lehekirbud saavutavad hüpetes rekordi.

Luba tutvustada ka üht neidu, mõistlikku ja virka: naabri Liisi. Tööle temast paremat ei leidu — võistlustes sai esimese priisi.

— Poissmees oled? — Noh-noh, küll ma tean jul
Mina arvan küll... nii ja naa...

kelduste kõrval. Kuidas ja kus võiksime siis hoida kokku aega, et jätkuks seda ka vaimsetele huvidele ja puhkuseks? Eelkõige, jätab meie töö tempo või kiirus veel palju soovida. Käinud ja näinud isikute jutu järgi oleme ses suhtes veel kaugel taga eeskuju-maadest. Siin oleks nooril veel mõndagi saavutada. Siin-seal korraldatud töövõistlused peaksid selleks ka omajagu kaasa mõjuma. Kiirust mitte üksi võistluste, vaid ka igapäevase töö tarvis tuleb arendada enam. Meil on kaks populaarset (peamiselt loodritele!) ütlust „rutatud töö on rumal“ ja „ega Jumal kiiret ole loonud!“ Ent need ei tohiks enam tänapäeval paika pidada, pealegi ei pruugi kärmelt tehtud töö olla kaugeltki ruttava piteriga, vaid igati korralik. Peaks olema püüks — pigem tund täielist puhkust, kui kümme logelevat tööd! (Tähele tuleb panna vaid jõu ja tervise võimeid selle juures).

Teiseks on meil liiga palju asjatut jooksmist ja käimist. Siin tuleks läbi viia põhimõte: „iga samm mingu maha täie eest“. Selle teostamine vajab meelepidamist ja orienteerumise võimeid, et otsekohe teaksime, mida, kus ja kui palju võime ühe käiguga asju õiendada. Samuti vähendab tühja jooksmist kord, kus iga asi seisab omal kindlal ja määratud kohal, mis

võidib nii aega raiskavat kui ka närvitsevat otsimist.

Palju aitavad aega säästa ka igasugused masinad ja mehaanilised abinõud, ent nende tarvituselevõtt ei kuulu enamalt jaolt enam noorte võimupiiri. Noortele aga just tahaksin nende ridadega südamele panna õppida Jukuna aega kokkuhoidlikult kasutama, sest siis toimite nii ka Juhanima ning säästate endale mõnegi kauni puhkusehetke elus enam.

Sest aeg on lõppude lõpuks enamgi kui raha — ta on elu ise. Ja raisates kauneid nooruspäevi tulutult, pillame aaret, mida hiljem ei asenda mingisugune rahahulk.

Kasulikult kasutatud aeg täidab meie elu leheküljed tiheda kirjaga ning mida tihedamad on need, seda suurem on meie enda kaal elus ja inimeste seas.

Aeg — see on elu!

M. Suveste.

„Tõusva Nooruse“ toimetuse ja talituse asub nüüd Tallinn, Pikk tänn. 42. Telefon 484-84.

**
*

Või ka vastupidi... Kuid ma pean suu.
Eks sa ise juba aru sa!

Näitan ka veel õilsat tõugu siga.
Meil on põllud raske savimaaga,
aga toime tuleb pole-viga,
Künd käib, kas tead, keskmise uhhaaga.
Noh, Head aega! Tervita ka teisi!

Jälle koorem eskursante toodi,
mind on sinna vaja. Hüva reisi!
Kodutee läeb siit ja sedamoodi.“

Lükkas Ennu vupsti karjakaevu.
Jälle lendas Enn kui õhupall
vuhisedes läbi maa ja taeva
ja siis maandus — oma voodi all!

Korraliku riietuse põhinõuded.

„Riie ei riku meest,“ kuuleme sageli ütlust. Ometi on esimene mulje inimesest põhjapaneva tähtsusega ja see saadakse just välismuse järele. Tõepoolest, tehes tähelepanekuid, võime veenduda, et kuidas keegi kannab oma riideid, selline on ta kõigis oma töis ja toiminguis. Keegi vaatleja oli jõudnud otsusele, et alati ümmargusi, veidi lühikesi ja kottis istmikuga pükse kandev mees olevat loid ja liiga järeleandliku iseloomuga. Muidugi on erandeid, kus äärmiselt korralikult riietatud inimene elab kodus mustuses ja lohakuses, või korratult riietatud inimene on täpne töös. Need erandid viivad vaatleja viivuks eksiteele.

Mida osta, milline peab olema mood, need mõtted läbibistavad tuhandes variandis kirevat moelchte lehitseva tütarlapse pea. Siin saab sageli ahvatlevaks maanilulatuvi siidkleit, mille kandjad moelehe kaante vahel on äärmiselt elegantsed, saledad ja ilusad — ühe sõnaga, iga tütarlapse ideaal. Viimased sendid, kogu jõud ja iga mõttemõlgutus ohverdatakse mitmel nädalal selleks, et saada täpselt samasuguseks, nagu on ideaal moelehes. Kuid seame valmistamisel küsimuse, kuhu minna selle kleidiga? Harilikult igale poole — aktusele, rahvamajja, suvepeole haljal murul ja tantsule talutares. Ka korraliku koristamise puhul on seal ikkagi tolmune selleks, et libistudes üle põranda riie küllalt veel puhast oleks. Kaaslase niiske või veidi märdunud säärtsaabas riivab kleidi äärt ja koju sammudes läbi metsa või põllupeenarde on päris häda. Teisel päeval on pilt üsna kurb. Kleidi alumine äär on tume, pihalt võime leida tantsukaaslase mehise käe piirjooni. Kleit, kui ta on odavast siidist, laguneb iseenesest esimese või teise pesemise järele.

Harilikult pole tegelikus elus nii imepeenikese kondiga naisi kui moelehes, ja meie ei näe kaugeltki nii saledad ja kaunid, kui seda lootsime. Kui õmbleja ei oma küllalt oskust isiksuse ja õige joone tabamiseks, siis jätab ka õmbluskunst palju soovida, mis on hästi-istuva kleidi saamiseks põhjapaneva tähtsusega.

Kus kanda pikka kleiti, mis meil maanoortegi peres mõnel pool on levinud? Need on mõeldud õhtukleitideks seal, kus puhtad põrandad ja tolmuvaba õhk. Aga mida paneme siis selga päeval — aktustel, loengutel, kirikus? Kui on ainult üks parem ja korralikum kleit, siis on see pikk õhtukleit, ja nii tulebki välja, et spordivõistlustel ja teistel rahvapõlvastustel on mõnigi noor, kes oma ebasobivas riietuses tundub koomiline.

Riietumisel peaksime silmas pidama aasta-aga ning sellega ühes materjali, värvi ja must-

rit, jõukohast hinda, ostarvet, tervishoidu ja muidugi parajuse piirides moodi. Kui meil võimalik muretseda ainult üht korralikku kleiti, siis valime sobiva riide ja kuldse kesktee moes. On küllalt moode, mis kestavad aastaid ega ole päris moest ära kunagi. Sellist kleiti võime kanda igal ajal ja iga sündmuse puhul. Materjale selleks leidub väga mitmesuguses valikus — puuvillast, villast, linast, siidi ja nende segusid. Ka värv on tähtis. Omades tusedat kogu, ei või kanda heledat ega suurelillelist rõivast, mis laseb kandjat paista veel suuremana. Sel juhul valime tumedama ühevärvilise või väiksemakirjalise riide. Haiglaselt kahvatule ei sobi heleroheline ega helesinine, need suurendavad veel haiglast näo värvi. Tumedajuukselised kannavad punast ja kollast, triibulise rõiva kandja näeb pikem ja saledam. Ja mood! Tingimata peame sellega käima parajuse piirides käsikäes. Milleks olla teistest 5—6 aastat tuhkatriinulikult järel. Igaüks peaks siin leidma midagi omapärast ja sobivat. Ei saa ega ei tasu võtta lehest üht mudelit ja soovida enesele kas või hingehinna eest täpselt samasugust. Olles küllalt tüse, ei saa kanda keskkohal asetsevate volangidega kleiti, milles võib välja näha haakooni. Kõiki neid asjaolusid arvestades tulebki nagu saatusse kiuste, et hästi õmmeldud, värvilt sobiv siitsikleit, või kirju puuvillane, valge krae, kätiste, mõne nõõbi, pandlakese, paela või nõõriga näeb palju kaunim ja kodusem kui teise halvasti istuv palju kallim siidkleit. Muidugi võib ka siidi kanda, kui see on jõukohane ja kandjal teada, milliseks ostarvets ta kleidi teha laseb. Vastasel korral aga oleme naeruväärsed!

Arkna põllutöökoolis

algab õppetöö 11. okt. s. a.

I klassi võetakse vastu veel meesõpilasi, kes vähemalt 16 a. vanad ja algkooli haridusega. Eelhariduse suhtes võib vanemale soovijaile erandeid teha. Koolis õppemaksu ei ole. Toitmine maksab kuus 12 kr. ümber.

Kooli lõpetajad saavad õppinud talujuhi kutse ja võivad õppimist jätkata 3-me kl. põllutöökeskkoolis 2-ses klassis või 4 kl. põllutöökeskkoolis 3-ndas klassis.

Sooviavaldused ühes elulookirjelduse ja hariduse tunnistusega esitada koolijuhatajale aadressil: Rakvere, postkast 50. Koolijuhataja.

Ja kooskõla. Saanud kleidi, tuleb vastavalt mõelda kingadele, sukkadele, pesule. Korralikkus teeb riided riide. Pole midagi hullumat kui määratud ja kortsunud riie.

Puhtalt ja korralikult peab riidetatud olema ka töötaja. Selleks on sobivad talvel vilased, suvel puuvillastest või linasest riidest kleidid, millel kaunistuseks nõõbid või valge krae. Pesu olgu tugevast materjalist, laiade õlapealsetega, avar ja liigutusi võimaldav. Suvel on eelistatud oma jaheduse tõttu linane riie. Mõningate tööde juures — nagu kartulivõtmine, aiatöö, rehepeks, jalgrattal sõitmine — on sobivad tumedast puuvillariidest, alt kummiga kokku tõmmatud püksid. Nende üle praegusel ajal enam ei naerdagi, kuna nad pole enam uudis. Väga head on naistele kittel-põlled, mida kerge kleidilt kõrvale heita. Lüpsi ja muude tööde jaoks peaksid põlled olema eraldi. Pole vastikumat pilti kui määratud

ja katkenud siidkleidis põllul või kodus töötav talutütar. Ei! Puhtas villases, linases või puuvillases kleidis või tööpükstes, kittelpõlles või väikese põllega kleidil, pearätis ja madal-kontsalistes jalanõudes — nii kuidas nõuab töö ja olukord — selline on alati liikuv ja askeldav maanoor — perenaine.

Ja rahvarõivas. Milline maitse ja värvi kooskõla peitub selles meie esivanemate loomingu! Meie ilmume nüüdki veel triibulises siitsiseelikus ja voodririidest pihikus pidustusele rahvariide sildi all. Kes oleks sõandanud seda meie esivanematest! Kuid kasutagem muuseume, toome välja sealt nii kauni loomingu täies ulatuses ja valmistame enesele peoriideks originaalseid rahvariide. Rahvarõivais näeme alati kaunid. Rahvarõivas ei lähe moest. Rahvarõivas on pärandatav lastelastele.

H. P a g l a n t.

Noorte loomingu.

Lokkav meri.

Kahin ja sahin — õrn, kuid siiski tunduv tuuleõhk puhub üle maa ja kogu looduse. Kõrge männitukk kahiseb tasakesi ja liigutavad päid männid kui metsa ilusamad ja võimsamad valitsejad. Kuigi tuul suudab liigutada määndide päid, ei jõua ta painutada nende tüvesid. Nii seisab männitukk kõrgel mäenõlvikul, olles ümbristatud kaskedest ja teistest lehtpuudest ja pöösastest, mis jäävad varju männitukale, sest see on endale elukohaks valinud kõrgema mäekingi. Tema uhkuseks leiab kagu teda alati üles ja kukub kaunilt männioksale. Käole meeldib olla ilusas okasmetsatukas ja laulda oma rütmilist laulu, mis kõlab üle kogu metsa kui taoks sepp alasil. Temale on saanud see väike metsatukk koduseks ja armsaks. Nii käib ta siin igal aastal oma armast männitukka tervitamas. Igal suvel võib teda sealt leida. Mäelt avaneb vaade alla orgu. Ees väike viderik ja selle taga lokkav roheline viljaväli nagu meri. Tasaselt puhub tuuleõhk, moodustades laineid lainete järrel, mis kaovad kaldale, sinna, kuhu lõpeb põld.

Keset seda lainetavat viljamerd seisab inimene nagu merehädaline. Kas on see nii? Ei, see pole ju sugugi merehädalise moodi, ehkki ta seisab keset seda lokkavat viljamerd, paistes välja ainult poolest saadik. See on peremees. Ees suitseb tal piip, mida hoiab meisterlikult vasak suunurk, kuna parem on tõmbunud naerule.

Ta kõnnib tänavu esimest korda kandval uudismaal — soos. Küll mäletab ta aegu, kus lainetas see maa-ala kevadeti, sügiseti vee all. Suviti on ta siit niitnud heina looma-

dele — kehva väärtusega ja vähe heina kogudes, ja sedagi mitte igal aastal saades.

Nüüd kannab see soine maa vilja. See kisub kaasa peremehe sisemised tunded ja armastusega vaatab ta oma loova töö tulemusi. Ta sammub kaldale.

Tasasel kuid julgel sammul astub ta kuni jõuab allikani kingu veerel, millest vulisedes keeb üles vett. Ta langetab end pikali allikale ja rüüüb sealt külma ja karastavat vett, sest päev on palav ja väsitav. Tõustes saadab ta veel pilgu viljapõllule, lokkava roheline viljamere üle ja alles siis sammub ta kodu poole läbi väikese männituka — rind täis õnne ja lõbusat joovastust oma loova töö üle. Kagu kukub nagu harilikult männiladvas ja orav nakitseb raal käbi kallal, mis tal on käppade vahel, kuna saba on nagu lambihari kohevil ja püsti. Hiir jookseb pöösasse ja kaugemal lepatukas on kuulda ööbiku laksutamist. Temagi laulab sel ilusal päeval nagu tahaks ta peremehele öelda tervitusi ta loomingu saavutuse üle. Vahetevahel tagasi vaadates sammub peremees aeglasel sammul nagu oleks tal tahtmist veel kord tagasi minna ja vaadata seda lokkavat viljamerd. Ta sammub edasi, ja teab, et see meri lainetab ja sahiseb edasi, küpseb ja annab loova töö eest tasu, nagu auhinna. Veel kuulab ta viljavälja sahinat, kuid seda segab juba männituka võimas kohin. Veel kuulab ta ööbiku laksutamist. See pole tavaliselt nii. Täna oli tähtis päev, käia uudismaal, kus oli enne ainult soo ja kevadetel tuletas meele järve oma lainetuse kohina ja lindude kisaga.

Nüüd ta on lokkav viljameri. A. Riis.

Kullamaa noorte suvised tööd.

Kohapealse maanoorte töö pidevamaks ja edukamaks korraldamiseks on jaotatud Kullamaa Põllumeeste Seltsi Noorte osakonna tegevus suviseks ja talviseks tegevussementriks. Talvine tegevus on rajatud põhimõttele, arendada oma liikmeskonnas vaimset ja kultuurset tasapinda, omandada mitmesuguseid otsekohe põllumehe kutsealasse puutuvaid teadmisi ja oskusi. Suvine tegevus seevastu on pühendatud talvise tegevushooaja kestel omandatud teadmiste ja kogemuste rakendamiseks otsekohe tegelikku ellu. On püütud sinna poole, et iga liige võtaks suveks kodutalus läbiviimiseks noorele sobiva ettevõtte ja seda valiks peamiselt alalt, mille ergutamine ja edasi viimine talu paremaks korrastamiseks vajalik oleks. See loob võimaluse juba noorena midagi iseseisvalt ette võtta ja läbi viia, mis kindlustab inimese ettevõtlikust ka edaspidises elus.

Arvestades vastava alade üldist arendamise vajadust ja liikmeskonna huvidekohast rakendust, tegutseb käesoleval suvel osakonna juures juurvilja, köögivilja ja kanakasvatuse töörühm. Lisaks sellele käib liikmete talus ka üleriikliku kodukaunistamise aktsiooni kohaselt plaanikindel kodukaunistamise töö. Osakonna juures tegutsevast Päri-Ringi liikmeskonnast moodustati tervikuna köögivilja-

kasvatuse töörühm, kuna köögiviljakasvatuse arendamine koha peal veel soovida jätab. Kanakasvatuse töörühma ellukutsumine oli tingitud asjaolust, et kahel osakonna liikmel

HUGO SAAR,

määrati Põllutöökoja poolt Tartumaa maanoorte assistendiks, alates 1. sept. s. a.

Hugo Saar on sündinud 7. märtsil 1915. a. Pala vallas, Hallikul, põllumehe pojana. Alghariduse omandanud kohalikkudes algkoolides, edasi õppinud Vahi põllu- ja aiatöökoolis ja põllutöökeskkoolis ning täiendanud oma teadmisi ja oskusi iseõppimise teel ja paljudel kursustel. Siirdudes koolist kodutallu, on H. Saar olnud viis aastat kohapealseks noorsoojuhiks, millise aja vältel on kutsunud ellu Kodavere-Alatskivi Maanoorte Ühenduse, mis oli esimene sellesarnane Eestis, oli kohaliku noorsooajakirja „Edu“ asutamise mõtte algatajaks ja toimetajaks seni. 1936. a. töötades Alatskivi maatulunduskonsulendi abijõuna, astus käesoleval aastal Kodavere-Alatskivi Maanoorte Ühenduse juure assistendiks, millest kohalt asus nüüd juhtima Tartumaa maanoorte tegevust.

Kullamaa Põllum. Seltsi Noorte Osak. juhatus.

kodutalus möödunud aastal asutati Eesti Linnukasvatuse Seltsi tõulinnu punktid. See võimaldab koha peal hea sugumaterjali saamise ja mõjub soodsalt ümbruskonna kanakasvatuse üldiseks arendamiseks.

Eelmiste aastate eeskujul korraldatakse ka käesoleval suvel põlluvilja väetuskatseid, milliseks otstarbeks muretseti Põllutöökoja osalisel toetusel liikmetele vastaval arvul lubisalpeetrit.

Tänavu korraldatavast Läänemaa maa- noorte organisatsioonide vahelisest suurima

kapsapea kasvatuse võistlusest võtavad kõik liikmed osa, mis seega töötab kujuneda ka osakonna ühiseks jõukatsumiseks kapsakasvatuse alal. Kõigist ülalnimetatud tööettevõtteist on liikmed kohustatud sügisel juhatusele esitama aruande, kus oleks tähendatud kõik kogemused ja tähelepanekud, mis tehtud töö läbiviimise kestel. Suvised töötulemused kantakse ette sügisel töökoosolekul, misjärgi esitatud aruanded jäävad osakonna arhiivi.

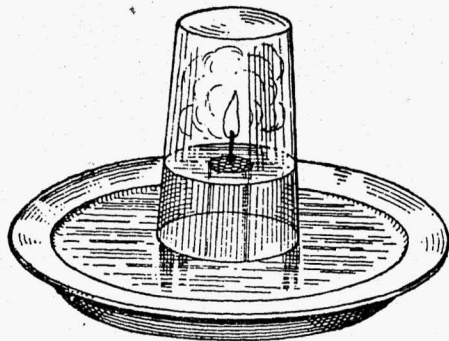
J. T.

Ajaviidet.

Õhu koosseis.

Õhk koosneb peamiselt kahest gaasist: lämmastikust ja hapnikust. Ümmarguselt kolmveerand õhu koosseisust on lämmastikku ja ligi veerand hapnikku. Järgneva katsega võime piltlikult kinnitada eelpoolöeldut.

Võtke madal taldrik ja valage sellesse veidi vett. Korgitükiga asetage lühike küünlajupp veepinnale ujuma. Süüdate küünal ja katke see klaasiga, nagu näha joon. 1.

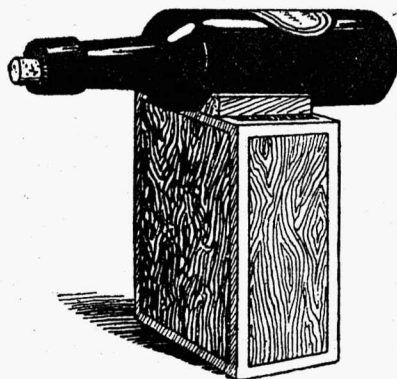
Joon. 1.

Põlemisel tarvitatakse hapnik ära ja selle asemele surutakse õhurõhumise mõjul klaasisse vett. Kui küünal hapniku lõppemisel kustub, on veerand klaasist täitunud veega ja kolmveerand lämmastikuga.

Kangekaelne kork.

Asetage umbes üheliitriise mahutusega pudel küllili, nagu näha juuresoleval joonisel. Pudeli avause pange kork, mille läbimõõt pudeli kaela avause läbimõõdust märksa vähem.

Kui nüüd vastu pudeli avaut puhuda, siis ei lähe kork mitte pudelisse, nagu võiks arvata, vaid hüppab pudeli kaelast hoopis välja. Nimelt tekib puhumisel pudelis kokkusurutud õhk, mis tõukab korki välja.

Eelmise numbri ülesannete lahendus.

I

Laste vanus oli 8, 12, 5 ja 20 aastat.

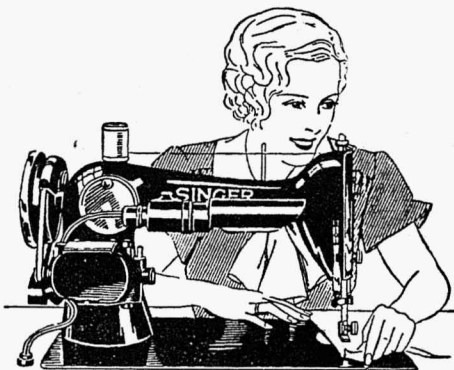
II

$143 + 57 = 200.$

III

Ühel poisil oli 7 ja teisel 5 õuna.

TOIMETUS ja TALITUS: Tallinn, Pikk tän. 42. Telefon 484-84. — Posti jooksev arve nr. 275. Ilmub üks kord kuus. TELLIMISE HIND: aastas kr. 1,50; 1/2 aastas kr. —,80. Üksiknumber 20 senti. Peatoimetaja A. Käbin. Vastutav- ja tegevtoimetaja E. Nugis.

SINGER

ÕMBLUSMASIN

*teeb töö rõõmuks
ja aitab kodu
kaunistada.*

Rõige suurem ladu Eestis.

Kraadiklaase õue-, toa-,
vee-, piima-, piirituse,
katla-, haige-, inkubaa-
tori ning arüomeetreid
leiate.

Zeiss Punktal

August Amose

kauplustest

Tallinnas: Pärnu 10 ja 11.
Viru tän. 21.

Tartus: Aleksandri tän 6.

Narvas: Joala tän. 26.

Rakveres: Pikk tän. 26.

Eelkõige

"UUS EESTI"

PÄEVAUUDISEID

Seakasvatajad!

Teatame, et jätkame

*elussigade ostmist
ekspordiks*

5. oktoobrist kuni aasta lõpuni.

Välisurgudel on nõuetavad
raskemad sead, seepärast kasu-
tage vaheaega **elussigade
numamiseks.**

Soovitatav eluskaalu alammäär 130 kg.

Kõige austusega

Ühing „Eesti Lihaeksport“.

